

Kriminologiska institutionen

Anhörigas upplevelser av besök på slutna kriminalvårdsinstitutioner

Examensarbete för masterexamen i kriminologi, 30 hp

Kriminologi
Avancerad nivå
Vårterminen 2016
Ella Söderberg Isaacs

Sammanfattning

Aktiva intervjuer med fem intervjudeltagare används för att undersöka och tolka hur anhöriga kan uppleva besök på slutna kriminalvårdsinstitutioner. Tidigare forskning har visat hur besök kan ha positiva konsekvenser för samhället och den intagna, varför anhörigbesök också kan gynna Kriminalvården i dess strävan efter återanpassning och minskade återfall. Att studera anhörigas upplevelser av besök förstås som någonting som kan öka förståelsen för Kriminalvården och de personer som påverkas av mötet med dessa institutioner. Två teoretiska utgångspunkter används för att belysa detta. Det visas hur anhöriga kan uppleva besök som berövande – som att det fråntar personen någonting. Detta berövande ter sig annorlunda från intagnas upplevelser då anhörigas närvaro på institutionerna är behäftad med en slags dubbelhet – eller en ambivalens. Detta då anhöriga är både fria och intagna under sina besök och den miljö som är tillgänglig för anhöriga är förknippad med en liknande dubbelhet. Miljön präglas av försök att ingjuta en familjär, hemtrevlig stämning trots att dessa rum tillhör institutionerna. Besöksmiljön innehåller påminnelser om dess placering – någonting som intervjudeltagare har vittnat om. Studien har också visat hur avståndet till institutionen är relevant för hur ofta anhöriga kan besöka: längre avstånd implicerar färre besök. Vidare kan det upplevas som påfrestande att behöva visiteras i samband med besök. Det kan dock vara någonting som man vänjer sig vid. Anhöriga kan misstänkliggöras och sammankopplas med den intagnas brott – någonting som också kan sägas gälla bevakade besök där handlingar och samtal regleras. Relationen mellan den anhöriga och den intagna är relevant för hur obevakade besök upplevs. Besöken kan upplevas på ett positivt sätt om det finns en bra relation dem emellan och på ett mer påfrestande sätt om relationen inte upplevs som bekväm. Besökslägenheter kan å ena sidan vara en miljö som tillåter att man umgås som en familj igen men det kan å andra sidan vara påfrestande att vara inlåst.

Den slutsats som dras är att besök upplevs på olika sätt. Det är också förknippat med både positiva och negativa känslor och upplevelser. Besök kan upplevas berövande på olika sätt och i olika omfattning men de kan även innehålla positiva upplevelser och minnen. Att få umgås som en familj, om än under en kortare period, är exempel på hur tiden på kriminalvårdsinstitutionen kan upplevas som värdefull. Personer påverkas av sin närhet till dessa institutioner även om de inte utgör fångpopulationen. För att öka förståelsen för Kriminalvården som institution är det således relevant att även undersöka hur (legalt) fria personer påverkas genom närheten till dessa institutioner – någonting som föreliggande studie har belyst.

Innehållsförteckning

<u>1. INLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR	2
1.2 BAKGRUND	2
1.3 AVGRÄNSNINGAR	3
<u>2. TIDIGARE FORSKNING</u>	<u>4</u>
2.1 SLUTNA INSTITUTIONER	4
2.2 BESÖKSMILJÖN OCH UPPLEVELSER AV DEN	5
2.3 KUNSKAPSLUCKOR	7
<u>3. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER</u>	<u>7</u>
3.1 THE PAINS OF IMPRISONMENT	7
3.2 LIMINAL SPACE	9
<u>4. METOD</u>	<u>11</u>
4.1 AKTIVA INTERVJUER	11
4.2 URVAL	13
4.3 INTERVJUSITUATIONERNA	14
4.4 TRANSKRIBERING OCH ANALYSMETOD	15
4.5 REFLEXIVITET	16
4.6 ETIK	17
<u>5. RESULTAT OCH ANALYS</u>	<u>19</u>
5.1 FÖRE: ATT RÖRA SIG MOT KRIMINALVÅRDSINSTITUTIONEN OCH BESÖKSMILJÖN	19
5.2 UNDER: ATT BEFINNA SIG PÅ KRIMINALVÅRDSINSTITUTIONEN OCH I BESÖKSMILJÖN	23
5.2.1 BEVAKADE BESÖK	23
5.2.2 OBEVAKADE BESÖK	24
5.2.3 BESÖKSLÄGENHET	26
5.3 EFTER: ATT RÖRA SIG FRÅN KRIMINALVÅRDSINSTITUTIONEN OCH BESÖKSMILJÖN	28
<u>6. AVSLUTANDE DISKUSSION</u>	<u>29</u>
<u>REFERENSER</u>	<u>32</u>
ELEKTRONISKA KÄLLOR	34

1. Inledning

Kriminalvården har inte enbart en straffande funktion. De ska även verka förebyggande. Detta innebär bland annat att de har i uppgift att gynna den intagnas anpassning efter att ett straff är avtjänat (Nilsson 2002:168) och att minska återfall i brott (Kriminalvården 2016d). Anhörigbesök på kriminalvårdsinstitutioner har lyfts fram utifrån dess potentiella påverkan på den intagnes återfallsrisk och integrering i samhället efter avtjänat straff. Fokuset här har varit hur besök kan komma att påverka den intagna och vad detta kan få för fördelaktiga samhälleliga konsekvenser. (Dixey & Woodall 2012:29-30). Anhöriga kan därigenom sägas spela en viktig roll inom Kriminalvården. Detta då anhörigas närvaro på kriminalvårdsinstitutioner kan gynna det Kriminalvården sägs sträva efter (se *ibid.*, Nilsson 2002:168, Kriminalvården 2016d).

Det har även funnits ett annat perspektiv där betydelsen av att få upprätthålla kontakt med familjemedlemmar, trots att en medlem befinner sig på en kriminalvårdsinstitution, har lyfts fram. (Dixey & Woodall 2012:29-30). Den anhöriga, som *den andra* i besökskontexten, har däremot varit mindre synlig. Detta är någonting som tidigare har noterats då det har påpekats att bland annat kriminologisk litteratur har varit ”remarkably devoid of theory and research focusing on the experiences of families interfacing with systems of criminal justice” (Arditti 2003:116). Det råder dessutom en brist på studier som belyser *olika* besöksmiljöer och vad de kan innebära för personer som befinner sig i dessa miljöer (Moran 2013a:180).

Relevansen av att synliggöra anhörigas upplevelser av besök på en kriminalvårdsinstitution blev synlig för mig i samband med att jag författade en tidigare studie. I denna citerades Simone¹ på följande sätt:

Jag upplevde besöken som vidriga, jag hatade dem, jag tyckte att det var hemskt. När man kom så skulle man stå i kö och vänta på att bli insläppt och medan man stod där så stod det liksom 40 killar klistrade mot fönstret och stirrade på en som att man var på en köttmarknad. Och jag avskydde att gå runt där och tvingas konfronteras med andra. Jag bara avskydde det.

(Söderberg Isaacs 2013:24).

Orden visar hur besök inte nödvändigtvis uppfattas som någonting uteslutande positivt – att upprätthålla kontakt genom besök innebär även att anhöriga får en närhet till en institution som kan upplevas på ett negativt vis (se även Dixey & Woodall 2012:35-36). Citatet lämnades dock utan en

---

¹ Simone är ett fingerat namn.

djupare tolkning eller problematisering i själva intervjusituationen och i den efterföljande analysen. Att besök inte gavs vidare utrymme i studien kan dock förklaras med hänvisning till studiens syfte, där fokus bland annat låg på konsekvenser av fängelsestraffet (se Söderberg Isaacs 2013:3) och där särskild vikt inte lades på upplevelser av besök. Anhörigas närvaro på institutioner och de upplevelser som följer på detta kan dock öka förståelsen för Kriminalvården och de personer som påverkas av denna verksamhet. Det är mot bakgrund av detta som denna studie ämnar undersöka hur anhöriga upplever besök på slutna kriminalvårdsinstitutioner.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med föreliggande studie är att undersöka och tolka hur anhöriga upplever besök på slutna kriminalvårdsinstitutioner. Anhörigas närvaro på institutionerna har tidigare diskuterats utifrån dess fördelaktiga konsekvenser – konsekvenser som ligger i linje med det Kriminalvården strävar efter. Denna studie ämnar istället studera anhörigas upplevelser av att befinna sig på dessa institutioner utifrån huruvida och hur besök kan upplevas berövande. Vidare ämnar studien även visa på den dubbelhet som är förknippad med anhörigas närvaro och status på institutionerna samt den miljö som är tillgänglig för de anhöriga. Besök förstås som mer än en enskild händelse, varför studiens första frågeställning även kommer inkludera vägen till och från institutionen.

De frågeställningar som studien ämnar besvara kan formuleras som följande:

- i) Hur kan anhöriga uppleva besök på slutna kriminalvårdsinstitutioner?
- ii) Hur kan anhörigas upplevelser tolkas utifrån begreppet liminal space och upplevelser av berövande?

1.2 Bakgrund

För att underlätta förståelsen för besöksupplevelser inom en svensk kontext kommer det här att redogöras för hur besök regleras och styrs.

I Sverige existerar det ingen lagstadgad rätt till besök. Detta innebär att det inte nödvändigtvis är så att alla personer som är intagna på en kriminalvårdsinstitution har rätt att ta emot besök, på samma sätt som det inte heller är så att alla personer har rätt att göra besök. Detta regleras av det häkte eller den anstalt där ett besök har begärts, vilket innebär att det är den berörda institutionen som tar beslut om ett besök är lämpligt eller inte. Denna lämplighet styrs av en riskbedömning där risken för att besöket ska komma att påverka säkerheten på institutionen utreds. Bedömningen kan också inkludera en kontroll i den potentiella besökarens belastningsregister, vilket innebär att det kan utredas om besökaren är dömd för något brott och vilket brott det rör sig om. (Kriminalvården 2016a).

Om ett besök sedan godkänns kan ytterligare kontroller följa på detta. Vanligtvis används metalldetektorer, i vissa fall kan narkotikahund användas och beslut kan även tas om att göra en så kallad ytlig kroppsbesiktning. Vid en sådan visitation behöver besökaren visa att hen inte har någonting gömt på sin kropp, varför hen – i avskildhet – får ta av sig sina kläder inför en kriminalvårdsanställd. Användandet av narkotikahund och ytliga kroppsbesiktningar används dock inte i vidare hög utsträckning utan endast ibland. (Kriminalvården 2016a).

Även besöken kan kontrolleras. Detta innebär att ett besök kan bevakas och/eller avlyssnas av kriminalvårdsanställda (Buff 2016:10-11). I vissa fall kan det även beslutas om att besökaren och den intagne inte får ”röra vid varandra utan tillstånd” (ibid:11).

1.3 Avgränsningar

Vissa avgränsningar har bedömts som nödvändiga för att kunna möjliggöra en djupgående inblick och analys av anhörigas upplevelser av besök på kriminalvårdsinstitutioner. Dessa avgränsningar har även varit avhängiga den tid och det utrymme som har funnits till förfogande i föreliggande studie, varför vissa beslut har tagits mot bakgrund av detta.

Då fokus ligger på anhörigas upplevelser av besök har en given avgränsning varit att anhöriga som inte har fått, velat eller kunnat besöka en kriminalvårdsinstitution inte har inkluderats i denna studie. Det kan även vara lämpligt att klargöra vilka som har kommit att innefattas i begreppet ”anhörig/a”. I denna studie har anhöriga blivit synonymt med familjemedlemmar till en nuvarande eller tidigare intagen på en sluten kriminalvårdsinstitution. Även personer som är eller har varit i en parrelation, men saknat släktband, har tolkats som familjemedlemmar. Detta har inte varit resultatet av en medveten avgränsning, vilket innebär att det inte initialt har krävts att intervjudeltagarna ska vara familjemedlemmar. Vilken typ av relation som den anhöriga skulle ha med den intagne har alltså varit öppen vid den första kontakten med potentiella intervjudeltagare, men sedan kommit att avgränsas som ett resultat av vilka som har velat medverka och intervjuas inom ramen för studien. Personer som exempelvis har klassificerat sig som vän till en intagen har alltså inte exkluderats som ett strategiskt val. Istället visar denna avgränsning på att jag inte har varit framgångsrik i att nå dessa personer.

Ytterligare en avgränsning som har gjorts är val av kriminalvårdsinstitutioner. Studien är avgränsad till att endast inkludera besök på slutna institutioner. Personer som har besökt en intagen på en anstalt

med säkerhetsklass tre² har därigenom inte inkluderats. Denna avgränsning kommer att problematiseras och motiveras mer ingående i nedanstående avsnitt.

2. Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning som har gjorts på området. Denna forskning ger en inblick i de teoretiska och empiriska fynd som är relevanta för föreliggande studie.

2.1 Slutna institutioner

Litteratur som belyser fängelset som institution kan underlätta förståelsen för den miljö inom vilken anstaltsbesök äger rum. Ett sätt att beskriva och förstå anstalter på är genom hänvisning till dem som en ”total institution” (Goffman 2012:9). En sådan institution ”kan definieras som en plats att bo och arbeta på, där ett stort antal människor i en likartad situation lever ett instängt och formellt administrerat liv tillsammans under en längre tid, avskurna från samhället utanför” (ibid.). En relevant fråga för studien är om häkten kan falla inom ramen för denna definition. Här aktualiseras frågan om vad det innebär att leva *tillsammans*, vilket rimligen kan tolkas på olika sätt. Goffman (ibid:15) har exempelvis beskrivit dessa institutioner genom att hänvisa till aktiviteter som sker i sällskap med andra intagna. Detta implicerar att personer som är intagna på en total institution också har möjlighet att socialisera med andra intagna.

Personer som är häktade kan beläggas med restriktioner som hindrar dem från att ha kontakt med andra intagna, vilket innebär att aktiviteter i sällskap med andra inte godkänns. Å andra sidan kan så kallade samsittningar godkännas, någonting som innebär att viss aktivitet tillsammans med en annan intagen godkänns.(Kriminalvården 2016b). Under dessa förutsättningar verkar det dock snarare som att ’leva tillsammans’ innebär att leva isolerad *samtidigt* som andra. Däremot är det inte enbart svenska häkten som har möjlighet att begränsa den intagnes umgängesliv med andra intagna – det kan även göras på anstalter (Hörnqvist 2010:2), vilket visar på en likhet mellan häkten och slutna anstalter.

Häkten kan rimligtvis även förstås med hänvisning till det instängda liv som Goffman (2012:9) beskriver. Ett exempel på hur detta tar sig uttryck i svenska häkten är genom de motionsanläggningar³ som existerar – där likheter går att dra till supermaxanstalter i USA (Barker 2013:13). Detta indikerar nivån av säkerhet som existerar på häkten då de jämförs med anstalter som har den högsta möjliga

---

² Totalt finns tre olika säkerhetsklasser, där anstalter med säkerhetsklass 1 eller 2 är slutna sådana. Det som skiljer dessa två säkerhetsklasser från varandra är att anstalter ”i säkerhetsklass 1 utrustas för att klara de mest riskfyllda intagna” (Kriminalvården 2016c) medan anstalter i säkerhetsklass 2 har en ”lägre säkerhetsnivå” (ibid.).

³ Min tolkning av är att författaren hänvisar till häktens promenadgårdar.

säkerheten. Genom att jämföra detta med anstalter med säkerhetsklass tre kan skillnader mellan slutna och öppna institutioner synliggöras. Shammass (2014:105) visar hur öppna anstalter karaktäriseras av en lägre säkerhet, ”a more trusting attitude toward inmates among staff, and greater opportunities for autonomy, freedom of movement and leave to outside society for inmates than more typical prisons” (ibid.). Öppna institutioner saknar, till skillnad från slutna, ”direkta rymningshinder” (Kriminalvården 2016c). Det finns inga fysiska hinder som fungerar som en isolering från utsidan, även om en respekt för olika gränsdragningar ändå är någonting som påverkar huruvida någon blir placerad på en anstalt med säkerhetsklass tre eller inte (Karlsson 2005:29).

2.2 Besöksmiljön och upplevelser av den

Fängelset, och i denna kontext även häktet, som en total institution har dock inte undgått kritik. Tidigare forskning har problematiserat och ifrågasatt det totalitära i dessa institutioner och istället menar på att de ska ses som ”not-so-total” (Farrington 1992:7). En av anledningarna till detta menas vara att kriminalvårdare har möjlighet att röra sig mellan in- och utsida på ett tämligen obehindrat sätt – i en total institution skulle även kriminalvårdare vara ”separated from the outside world” (ibid:13). Om en total institution karaktäriseras av sin ”ability to effectively keep inmates in and noninmates out” (ibid:10-11) torde även besökare problematisera synen på fängelset som en total institution. Besökare, som så kallade ”noninmates” (ibid:11), tillåts nämligen att träda in i institutionen.

Den miljö som besökare, genom sitt inträde, har tillgång till kan beskrivas som en slags zon som tillåter ”a broader emotional register” (Crewe, Warr, Bennett & Smith 2014:67) än resterande delar av institutionen. I denna studie beskrivs hur vissa intagna ser besöksrum som den enda miljö där man kan ge uttryck för äkta känslor (ibid.). Denna bild kan problematiseras med hjälp av annan forskning. Pierce (2015:383) har visat på hur många intagna inte upplever att besöksmiljön gynnar värdefulla samtal. Detta visar på hur forskning har synliggjort två olika upplevelser kopplade till besöksrum. Moran (2013a:180-182) har dock visat på hur besöksmiljöer dels kan variera beroende på hur de ser ut men även beroende på de personer som befinner sig i rummet – någonting som också påverkar hur personer kommer att uppleva denna miljö. Detta kan ses som en anledning till varför den tidigare forskningen inte målar upp en enhetlig bild av (intagnas) besöksupplevelser. Om andra personer befinner sig i denna besöksmiljö kan det också upplevas kränkande eller påfrestande för den intagne (Goffman 2012:31), vilket blottlägger betydelsen av vilka personer som befinner sig i denna miljö.

Som tidigare har noterats finns det en brist på tidigare studier som belyser anhörigas upplevelser av att möta det straffrättsliga systemet. Någonting som dock har visats är att anhöriga kan uppleva besök som påfrestande. (Arditti 2003:116). Comfort (2008:185) menar att upplevelser av

kriminalvårdsinstitutioner inte tenderar att vara uteslutande positiva eller negativa. Anhöriga kan uppleva olika typer av känslor som ett resultat av deras närhet till en intagen och dennes frihetsberövande (ibid.). Besök kan ge upphov till motstridiga känslor och en anledning till detta menas vara att frihetsberövandet i sig kan upplevas på olika sätt beroende på hur relationen har sett ut innan detta frihetsberövande (Dixey & Woodall 2012:30). Om det dessutom är så att den anhöriga inte har någon tidigare kontakt med Kriminalvården, kan besök ge upphov till starka, negativa känslor och vara behäftat med en osäkerhet kring hur besöket ska komma att se ut. Utöver rent emotionella aspekter, har även praktiska hinder lyfts fram. Det har bland annat noterats att det kan vara både tidskrävande och dyrt att resa till och från kriminalvårdsinstitutionen. Detta innebär att det finns hinder som den anhöriga måste hantera innan denne besöker en institution. (ibid:36).

En svensk studie har belyst visitation av anhöriga utifrån kriminalvårdsanställdas perspektiv (Bülow, Hansson, Tännjö & Lynöe 2009:10-11, 14-15). De anställda ansåg bland annat att användandet av metalldetektorer ”inte uppfattas som kränkande för den anhörige” (ibid:14). Författarna menade att det existerade en oenighet bland de anställda kring huruvida andra typer av visitationer upplevs kränkande eller jobbiga. Här tas det även upp att visitationer är en förutsättning för att överhuvudtaget få besöka – någonting som såväl anhöriga som intagna är medvetna om. Visitationer är alltså någonting som måste genomgå för att få besöka, vilket ses som en anledning till att det inte är mer uppröra känslor i samband med visitationer. (ibid.). Ytterligare en anledning är att besökare har vant sig vid att besök också innebär visitationer, alternativt att det positiva med att besöka minskar de negativa känslor som visitationerna kan orsaka (ibid:15). Även om besök kan ses som någonting positivt för de anhöriga, kan besöksrummen tolkas som en sorts portal – en portal som leder till att anhöriga kommer att påverkas av den intagnas frihetsberövning (Arditti 2003:116). Det menas att:

Families are influenced not only by the actual process of talking with and seeing their incarcerated family member, but also via their interactions with corrections staff, their interactions with other families that are waiting to visit, and their experience relative to the environmental conditions and policies connected to a particular jail setting.

(Arditti 2003:116)

När det kommer till faktorer som är mer knutna till själva kriminalvårdsinstitutionen har det noterats att dessa kan vara högljudda och överfulla (ibid.). En anhörig som besöker en sluten kriminalvårdsinstitution i Sverige träffar endast kriminalvårdsanställda och den intagna som hen är där för att träffa (Buff 2016:10). Att besöksrum i Sverige ska uppfattas som högljudda och överfulla är därigenom någonting som kan ifrågasättas.

2.3 Kunskapsluckor

Den litteratur som har presenterats ovan utgår sällan från en svensk kontext. Av den litteratur som har presenterats ovan, är det främst Bülow et al (2009) studie som kan ge en inblick i upplevelser av besök på svenska kriminalvårdsinstitutioner då det är denna kontext som de utgår från. Samtidigt utgår denna studie från kriminalvårdsanställda och hur de menar att anhöriga och intagna upplever visitationer av anhöriga (ibid:10-11, 14-15). En problematik kopplad till detta är om kriminalvårdsanställda ska ges tolkningsföreträde i denna fråga. Föreliggande studie ämnar, som tidigare har nämnts, undersöka besöksupplevelser utifrån anhörigas egna perspektiv. Den litteratur som har presenterats ovan kommer jämföras med studiens fynd. Detta möjliggör en diskussion kring den tidigare forskningen och om den kan appliceras för att förstå anhörigas upplevelser utifrån en svensk kontext.

3. Teoretiska utgångspunkter

Här presenteras de teoretiska utgångspunkter som kommer att användas för att tolka det insamlade materialet.

3.1 The Pains of Imprisonment

Studiens ena teoretiska utgångspunkt härstammar från Sykes (1958:63-83) resonemang om ”the pains of imprisonment”. Denna utgångspunkt fokuserar på hur livet som intagen upplevs berövande av de personer som utgör fångpopulationen (ibid:63). Resonemanget har vidgats till att även inkludera personer som visserligen inte är en del av fångpopulationen men som har en närhet till dessa institutioner genom sin närhet till en intagen (Comfort 2008:29).

Även om denna utgångspunkt lägger vikt vid upplevelser av institutionen som berövande, menar Sykes (1958:63) att det finns en högst subjektiv karaktär inblandad i människors upplevelser av kriminalvårdsinstitutioner. Sådant som en persons bakgrund och behov menas påverka hur man kommer att tolka ”life within the walls” (ibid.). I föreliggande studie innebär detta att det då inte bör ses som förvånansvärt om intervjudeltagarna ger uttryck för olika upplevelser kopplade till besöken. Detta gäller särskilt mot bakgrund av att olika anhörigkonstellationer – såväl syskon, barn och partners till intagna – har inkluderats i denna studie. Det är inte otänkbart att deras behov och bakgrunder skiljer sig åt, varför det är relevant att ha upplevelsernas subjektiva karaktär (se ibid.) i åtanke. Trots institutionstidens subjektiva karaktär, menar Sykes (ibid.) att det ändå existerar konsensus kring upplevelsen av institutionen som en berövande sådan. På grund av de förhållanden som styr tiden på institutionen innebär denna tid ett fråntagande av *någoting*. Vad det är som berövas, eller fråntas, dessa personer har redogjorts för i flera punkter. (se ibid:63-83).

En av dessa punkter knyter an till själva frihetsberövandet – att bli isolerad och frångå kontakt med utsidan. Samtidigt finns det även regler som styr hur personer ska röra sig, någonting som de intagna – och i denna studie även anhöriga – måste förhålla sig till under sin tid på kriminalvårdsinstitutionen. (ibid:65). Sykes (ibid.) menar att personer även upplever ett frångående av sin rörelsefrihet inom själva institutionen. Vidare berövas även personer som befinner sig på institutionen sin autonomi och styrs av ”a vast body of rules and commands which are designed to control his behavior in minute detail” (ibid:73). En intressant parallell till detta, är att Crewe (2011:513-514) menar att det numera även existerar en ”pain” som fokuserar på hur regler tillämpas på olika sätt inom dessa institutioner. Att regler tillämpas på ett sådant sätt beskrivs som någonting som orsakar en ständig osäkerhet kring huruvida en specifik regel kommer att implementeras eller inte (ibid.). Ytterligare en punkt tar upp den intagnas materiella status och berövandet av olika tjänster och varor (Sykes 1958:67-68). Här synliggörs bland annat hur ett frångående av personliga ägodelar påverkar personer på ett negativt vis. Anledningen till detta beskrivs vara att ”material possessions are so large a part of the individual’s conception of himself that to be stripped of them is to be attacked at the deepest layers of personality” (ibid:69).

De resterande punkterna kan problematiseras utifrån en svensk kontext. Sykes (ibid:70) menar nämligen att ytterligare en punkt är berövandet av heterosexuella relationer då intagna på den anstalt som han fokuserade på ”does not enjoy the privilege of so-called conjugal visits” (ibid.). Besök kan visserligen bevakas och det kan beslutas att besökaren och den intagna inte får röra vid varandra men besöken kan även vara obevakade och ske privat (Buff 2016:10-11). Obvakade besök kan därigenom tolkas som någonting som gör att personer i dessa rum kan nyttja tiden tillsammans på det sätt de vill, och så även i form av ”conjugal visits” (Sykes 1958:70). Den sista punkten behandlar berövandet av säkerhet; att intagna tvingas leva tillsammans med andra personer som också är dömda för något brott (ibid:76-77). Anhöriga träffar, som tidigare har noterats, dock inga andra intagna under sina besök på slutna institutioner (Buff 2016:10), varför det är oklart huruvida denna punkt kan kopplas till anhörigas upplevelser utifrån en svensk kontext.

Som tidigare har nämnts, har denna utgångspunkt vidareutvecklats till att även inkludera anhöriga. I denna vidareutveckling har även begreppet *prisonisering* inkluderats. Dessa har kopplats samman för att synliggöra hur anhöriga till intagna på kriminalvårdsinstitutioner kommer att påverkas genom sin kontakt med det straffrättsliga systemet. (Comfort 2008:29). Föreliggande studie ämnar utgå från Sykes (1958:63-83) resonemang. Comforts (2008:29) vidareutveckling inkluderas dock för att möjliggöra en tolkning av anhörigas upplevelser av sin tid på kriminalvårdsinstitutioner. Prisonisering som begrepp kommer dock inte att inkluderas. Detta kan dels förstås mot bakgrund av att Sykes (1958-63-83) inte inkluderar prisonisering i sitt resonemang. Vidare kan prisonisering

förstås som någonting som samtliga personer intagna på en kriminalvårdsinstitution genomgår – om än i olika omfattning (Clemmer 1958:299). Detta torde innebära att den (sekundära) prisonisering som Comfort (2008:15, 29) menar att anhöriga utsätts för också följer denna linje. Föreliggande studie har inte för avsikt att mäta graden av prisonisering. Det har heller inte varit en del av syftet att stämpla intervjudeltagare som mer eller mindre prisoniserade. Fokus ligger snarare på att undersöka och tolka anhörigas egna beskrivningar av sina besöksupplevelser och således utgå från anhörigas egna perspektiv. Mot bakgrund av detta har det valts att utgå från Sykes (1958:63-83) men inkorporera Comfort (2008:29) för att synliggöra hur dessa resonemang även är applicerbara på anhörigas upplevelser. Fokus ligger på om och vilka av dessa ”pains” som intervjudeltagarna har upplevt i samband med att de har besökt en sluten kriminalvårdsinstitution.

Då fokuset ligger på anhörigas upplevelser kan det vara bra att notera att det finns skillnader mellan att vara anhörig och att vara intagen. En sådan skillnad är den tid som spenderas på institutionen. Anhöriga kan besöka mer eller mindre frekvent, men befinner sig inte på en kriminalvårdsinstitution under en längre period i taget. Vidare är anhöriga inte heller på institutionen på grund av att de är misstänkta eller dömda för något brott, vilket innebär att själva anledningen till att de befinner sig på en kriminalvårdsinstitution skiljer sig åt från de intagnas anledning till att vara där. (Comfort 2008:29). Det kan hävdas att anhöriga frivilligt utsätter sig för detta då ”their presence at the penitentiary is voluntary” (ibid:63). Att upprätthålla kontakt med en intagen, bland annat genom att besöka, kan därigenom förstås som ett sätt vari den anhöriga⁴ tar på sig en del av den börda som det innebär att vara frihetsberövad (ibid:66-67). Comfort (ibid:29) menar att anhöriga upplever ”weakened versions of the elaborate regulations, concentrated surveillance, and corporal confinement” (ibid.). Man kan dock undra om upplevelsen av berövning påverkas av att anhöriga pendlar mellan in- och utsida på en mer frekvent basis än den intagna, som upplever denna berövning på ett mer konstant vis (se ibid.).

3.2 Liminal Space

Besökare har tidigare diskuterats utifrån synen på dem som ”noninmates” (Farrington 1992:11). Begreppet liminal space problematiserar denna bild då anhörigas inträde på kriminalvårdsinstitutioner innebär ett inträde i en liminal miljö. Vidare förknippas begreppet med ”betweenness and indistinction” (Moran 2013b:341). I relation till anhörigas inträde kan detta begrepp användas för att rikta fokus mot den dubbelhet som är förknippad med anhörigas status på kriminalvårdsinstitutioner. Under tiden som de befinner sig på dessa institutioner är de varken fria

---

⁴ Comfort (2008:7-8) utgår från partners till fängelsedömda och menar på att dessa särskiljer sig från andra anhöriga. Hennes resonemang kretsar således främst kring partners, men tolkas här som att gälla anhöriga överlag. Detta kommer att utvecklas mer i resultat- och analysavsnittet.

eller intagna utan istället ett slags mellanting mellan dem (Codd 2007:257, Comfort 2008:27). Comfort (2008:27) menar att anhöriga kan förstås som kvasiintagna då de visserligen är fria ur en juridisk synvinkel men ändå kan tolkas som ”imprisoned bodies” (ibid.) under tiden som de befinner sig på kriminalvårdsinstitutionen. Begreppet kan synliggöra Kriminalvårdens ambivalens gentemot anhöriga och deras närvaro. Genom att tolka intervjudeltagares berättelser med hjälp av detta begrepp kan Kriminalvården som å ena sidan straffande men å andra sidan tillåtande belysas. Detta då anhöriga tillåts träda in i dessa miljöer trots att de inte utgör fångpopulationen (se Farrington 1992:11) men då också kommer att behandlas som kvasiintagna (Comfort 2008:27). Begreppet kan därför gynna förståelsen för vilka som är intagna och vilka som är fria – samt vilka som är Kriminalvårdens klientel och vilka som inte är det. Detta då skiljelinjer mellan dessa dikotomier blir svårare att dra.

Liminal space knyter inte endast an till den anhörigas status på institutionen. Liminaliteten kan även synliggöras i relation till de besöksmiljöer som den anhöriga befinner sig i under sin tid på institutionen och upplevelser därav (se Thomassen 2009:16). Moran (2013a:182) säger följande:

Prison visiting spaces represent a liminal indistinction between inside and out, in which both the physical space and the experience of it are reflexively interrelated. However, these spaces differ, as do experiences within them. The actual spaces of visiting are intensely significant both for the nature of contact and intimacy which can take place, and for the ways in which the spaces themselves are socially constructed and reconstructed by those who occupy them.

(ibid.).

Besöksrum som liminal space(s) belyser rummets fysiska attribut men riktar även fokus mot de personer som befinner sig i rummet och hur dessa påverkar upplevelsen av denna miljö. Trots att miljön är en del av en kriminalvårdsinstitution menas det att rummen är ”intended to recall a domestic environment and to feel like ’home’” (Moran 2013b:344). Detta har främst kopplats till längre besök i så kallade ”hostels” (ibid., se även ibid:347-348). Vad som blir tydligt genom användandet av detta begrepp är att personer inte enbart träder in i denna miljö och representerar insida eller utsida. Besöksrum är även menade att kännas som hemma – som en del av utsidan samtidigt som rummen befinner sig på insidan (ibid:344). Utifrån denna diskussion kan det menas att anhöriga kan uppleva liminalitet som ett resultat av sitt inträde på en kriminalvårdsinstitution (se Thomassen 2009:16).

4. Metod

I detta avsnitt presenteras och problematiseras de metodologiska överväganden och beslut som har tagits inom ramen för denna studie.

4.1 Aktiva intervjuer

Studiens material har insamlats med hjälp av tematiskt öppna intervjuer (se Aspers 2011:144) där en aktiv ansats har använts. För att underlätta läsbarheten kommer denna intervjuform att benämnas aktiva intervjuer⁵. Dessa intervjuer kan med fördel förstås som samtal mellan mig, som intervjuare, och intervjudeltagarna (Aspers 2011:144). I studien ”Pappas nya jobb” (Söderberg Isaacs 2013) genomförde jag semistrukturerade intervjuer med hjälp av en intervjuguide (se ibid:11). Jag upplevde att intervjuerna blev lidande till följd av intervjuguiden och intervjuernas semistrukturerade karaktär – detta då det blev svårare för mig att följa upp intervjudeltagarnas utsagor med följdfrågor. Jag var alltför fokuserad på de teman och frågor som intervjuerna ämnade fokusera på. Då jag också upplevde mig säker i intervjusituationerna föll valet på att – i föreliggande studie – inte ta med en intervjuguide med färdiga teman eller frågor (se Thomsson 2010:59).

Intervjuer med en aktiv ansats vilar på en socialkonstruktivistisk grund (Holstein & Gubrium 1995:4), vilket bättre överensstämmer med min syn på kunskap som produceras genom intervjuer. Det finns en övertygelse om att det är omöjligt att inte påverka varandra i en intervjusituation (ibid:9) och att kunskap skapas i samband med att jag och intervjudeltagaren interagerar, eller samtalar, med varandra (Brinkmann & Kvale 2009:18). Detta kommer att diskuteras mer djupgående i senare avsnitt.⁶

Aktiva intervjuer tillåter intervjuaren – i detta fall jag – att vara ’sig själv’ och inte försöka neutralisera sig själv och sin egen förförståelse (Aspers 2011:144). Jag har kunnat använda min förförståelse som ett redskap – någonting som har setts som ”a useful way of providing concrete referents on which inquiries and answers can focus” (Holstein & Gubrium 1995:45). Detta redskap har dessutom utvecklats under studiens gång – genom att tidigare forskning har lästs och intervjuer har genomförts har min förförståelse utvecklats. Inför varje intervjusituation har mitt utgångsläge således sett annorlunda ut.(Thomsson 2010:49-50).

För att öka studiens transparens kommer jag att redogöra för min förförståelse som den såg ut när studien påbörjades. Att ha i åtanke är att denna förförståelse har kommit att utvecklas i och med att

---

⁵ Holstein & Gubrium (1995:4-5) har tidigare menat att aktiva intervjuer kan beskrivas som ett perspektiv på intervjuer och således ingenting som nödvändigtvis kan erbjuda en ”formula for conducting a particular kind of interview” (ibid:5).

⁶ Se avsnitt 4.5 Reflexivitet.

studien har fortlöpt (se *ibid.*). Dels inkluderar min förförståelse mitt eget engagemang i frågor rörande anhöriga, dels inkluderar den kunskap jag har förvärvat inom detta område (se Thomsson 2010:46). Jag har även erfarenhet av att ha besökt en anstalt med säkerhetsklass tre, vilket är den säkerhetsklass som har exkluderats ur föreliggande studie. Denna förförståelse har dock varit behjälplig i intervjusituationerna, även om det inte handlar om en gemensam erfarenhet av besök på slutna kriminalvårdsinstitutioner. Intervjuerna har genomförts på grund av att jag är intresserad av att undersöka hur anhöriga kan uppleva besök på slutna kriminalvårdsinstitutionen, vilket min förförståelse inte kan svara på. Att samtala med intervjudeltagarna har varit nödvändigt för att möjliggöra detta då de har mer kunskap om detta område än vad jag har. (Thomsson 2010:11-12). Att besöka kriminalvårdsinstitutioner i egenskap av anhörig är dock någonting som jag delar med intervjudeltagarna. Detta har kunnat användas under intervjuerna, då jag har kunnat ta upp mina egna upplevelser av dessa besök och ställa frågor kring vilka skillnader som existerar mellan den anstalt som jag besökte och de kriminalvårdsinstitutioner som intervjudeltagarna har besökt (se Holstein & Gubrium 1995:45).

Jag har även en anställning inom Kriminalvården vilket innebär att jag även har en förförståelse baserad på en kriminalvårdares perspektiv. I samband med varje intervju har jag informerat om denna anställning. Det var dock någonting som jag, till skillnad från min erfarenhet av att vara anhörig, funderade mycket kring. Det fanns, hos mig, en oro att intervjudeltagare skulle ställa sig tveksamma till att medverka på grund av detta. Om en intervjudeltagare exempelvis har haft negativa upplevelser av att möta kriminalvårdspersonal var jag osäker på huruvida detta skulle komma att påverka upplevelsen av *mig* som intervjuare också. Denna oro var dock obefogad då ingen intervjudeltagare uttryckte en ovilja att medverka efter att detta hade framkommit. Det är dock någonting som rimligtvis har påverkat intervjusituationerna och det konstruerade innehållet. Detta genom att jag har kunnat använda denna förförståelse för att formulera frågor under intervjuerna men även för att ömsesidig påverkan är ett inneboende antagande i metoden. (Holstein & Gubrium 1995:9, 45, Brinkmann & Kvale 2009:18).

Studiens metod har beskrivits som intervjuer som har karaktären av samtal (Aspers 2011:144). Samtidigt har intervjuerna inte varit helt ostrukturerade – alla samtal som har förts inom ramen för föreliggande studie har styrts av studiens syfte och de frågeställningar som ämnats besvaras. Det har alltså funnits ett mål med alla samtal. (Holstein & Gubrium 1995:76). Någonting som också kännetecknar denna metod är att få intervjudeltagarna att reflektera utifrån olika positioner – exempelvis att en kvinnlig intervjudeltagare reflekterat kring hur hon hade reagerat eller upplevt någonting om hon hade varit man (*ibid.*:15). I studien har detta reflekterande främst kretsats kring olika roller eller positioneringar som intervjudeltagarna har eller har haft. För att synliggöra hur detta har

tagit sig uttryck, kan det nämnas att två av intervjudeltagarna har erfarenhet av att besöka kriminalvårdsinstitutioner även i andra syften än som anhörig/a. Här har vi kunnat samtala om hur de har upplevt sin tid på institutionerna på olika sätt och hur de resonerar kring exempelvis visitationer utifrån dessa olika upplevda positioner. Ytterligare någonting som har diskuterats utifrån dessa positioner är hur tid som faktor har påverkat upplevelsen av besöken. Samtliga intervjuer äger rum efter att ett eller flera besök har gjorts, varför det onekligen blir så att intervjudeltagarna beskriver hur de upplevde saker där och då. Samtidigt representerar inte detta ett fullkomligt historiskt perspektiv (ibid:31) då upplevelserna, som de beskrivs under intervjuerna, sammankopplas med "what is being made of the present" (ibid:32). Intervjudeltagarnas utsagor om hur de upplevde besök *då* reflekteras således i ett nutida perspektiv – i intervjun (ibid.).

4.2 Urval

Det har tidigare noterats att det är tämligen svårt att nå potentiella intervjudeltagare (se exempelvis Söderberg Isaacs 2013:11). På grund av detta har jag inte haft ett krav på hur många intervjudeltagare jag har velat inkludera i studien. Fem personer, samtliga kvinnor och över 18 år, har kommit att intervjuas inom ramen för denna studie.

Studiens urval kan beskrivas som ett målstyrt sådant. Personer som har uppfyllt kriteriet 'vara anhörig och ha besökt en sluten kriminalvårdsinstitution' har haft möjlighet att inkluderas i föreliggande studie. Tanken har varit att personer som uppfyller detta kriterium också har möjlighet att besvara studiens frågeställningar, varför de också har inkluderats. (Bryman 2011:350, 392). Bör nämnas är dock att fler än dessa fem personer har uppfyllt detta kriterium. Kontakten har dock brutits och det har inte lett till någon intervju. Varför denna kontakt har brutits är dock svårt att svara på. Det är rimligtvis så att dessa personer, av en eller annan anledning, inte längre har velat medverka – någonting som de givetvis har rätt till (se Vetenskapsrådet 2002:9-11).

Vidare antog jag att det skulle vara svårt att få tag på intervjudeltagare även i denna studie – ett antagande som gjorde att jag, redan i ett tidigt skede, kontaktade personer i min omgivning och berättade om studiens syfte och att jag söker efter intervjudeltagare. Jag bad dem förmedla detta till personer som de tror skulle kunna tänka sig att intervjuas. Jag kontaktade även lokalföreningar som delvis arbetar med denna grupp i förhoppningen om att de skulle kunna vidarebefordra informationen och underlätta i sökandet efter intervjudeltagare. Att det skulle vara problematiskt att hitta intervjudeltagare då det finns få kanaler som är tillgängliga för utomstående, var någonting som jag var medveten om och försökte hantera redan i studiens initiala skede. Jag hade även en ingång till dessa lokalföreningar även innan påbörjandet av föreliggande studie, varför jag antog att detta skulle gynna mitt sökande efter deltagare. Min kontakt med dessa föreningar var dock inte framgångsrik.

Endast en lokalförening svarade och berättade att de inte hade möjlighet att hjälpa mig på grund av tidsbrist. Jag har då fått vända mig till ytterligare personer i mitt eget nätverk, där flera av dessa är personer som har anknytning till samma förening som jag har. Det är också via dessa personer som mycket av den information som har delats om min studie har förmedlats.

Jag har även, på råd av en kontakt, själv informerat om studien i vissa slutna forum som jag är medlem i. Att nå personer på detta sätt har lett till att jag har reflekterat mycket kring hur pass nära jag vill söka efter intervjudeltagare. Jag har fått ta ställning till om jag vill kontakta personer direkt och presentera studien på grund av att jag, redan innan, *vet* att dessa personer har den erfarenhet som jag söker efter eller om jag istället vill förmedla informationen genom andra personer. Det finns en risk att personer ställer upp enkom på grund av att de känner att de inte kan tacka nej – att de exempelvis inte vill riskera en vänskapsrelation med mig (Thomsson 2010:125). De personer som jag har nått genom att informera i slutna forum har jag i vissa fall känt till innan men inte haft en nära relation till, vilket möjligtvis underlättar givet att det då inte finns en sådan relation att riskera sedan innan. Samtidigt har jag gjort skillnad på att kontakta en specifik person och att förmedla information till flera personer samtidigt. Det senare kan liknas vid att annonsera efter personer via exempelvis Internetsidor – bara att den slutna karaktären i forumen innebär att inte alla har tillgång till denna plattform. Bör nämnas är dock att en intervjudeltagare faktiskt har nåtts genom att jag har kontaktat personen direkt. Detta skedde i ett senare stadium i studien. Fyra intervjuer hade genomförts och jag eftersökte ytterligare en person med erfarenhet av att ha besökt ett häkte. Jag frågade då en person i min bekantskapskrets om hon skulle vilja samtala med mig om detta. Att ha en ingång som underlättar i sökandet efter intervjudeltagare har således hjälpt i denna kontakt men det har också gett upphov till ett etiskt reflekterande där olika alternativ har fått vägas mot varandra – någonting som kommer att diskuteras mer ingående i etikavsnittet.

4.3 Intervjusituationerna

Mitt mål med intervjusituationerna har varit att skapa en trygg och personlig stämning som uppmanar till samtal mellan mig och intervjudeltagarna. Jag har därför lagt vikt vid var intervjuerna äger rum och vad denna miljö är förknippad med (se även Thomsson 2010:83-84). Likt Thomsson (ibid:83) har jag frågat intervjudeltagarna var de helst skulle vilja träffa mig. På grund av detta har intervjuerna också ägt rum på olika platser. Ingen plats har dock varit en så kallad "neutral mark" (ibid.) – exempelvis ett fik eller bibliotek.

Två intervjuer har skett i intervjudeltagarens hem, en intervju på deltagarens arbetsplats och en intervju på en ideell förening. Jag hade initialt en förhoppning om att samtliga intervjuer skulle innebära att jag och intervjudeltagarna också träffades personligen – en förhoppning som dock inte

uppfylldes. Istället fick en intervju ske över telefon. Jag var rädd att detta skulle motarbeta den personliga stämning som jag eftersträvade. Detta då vi aldrig hade träffats och det möjligtvis blir mindre personligt om vi endast pratar över telefon. En intressant parallell, som också problematiserar Thomssons (ibid.) upplevelse av intervjuer i deltagarnas hem och hur dessa känns mer personliga, är att jag upplevde telefonintervjun som väldigt givande och personlig. Min rädsla var, i detta fall, obefogad.

Under intervjuerna frågade jag även intervjudeltagarna hur de upplevde samtalsämnena, den öppna intervjuformen och om de var bekväma med att befinna sig i själva intervjusituationen. Detta var någonting som intervjudeltagarna menade att de var och en deltagare berättade att det är ”ganska skönt att prata med någon som är genuint intresserad och inte är dömande”.

Två av intervjuerna har även följts upp – en av dessa var telefonintervjun. Detta gjordes då ytterligare funderingar hade uppkommit i samband med att materialet hade börjat bearbetas och analyseras. Dessa uppföljningar skedde via telefon och jag tillfrågade dessa personer om en uppföljning var möjlig. Någonting som visade sig givande var inte bara att jag fick möjlighet att samtala om mina funderingar, utan även att vi kunde prata om den förra intervjuens innehåll. Intervjudeltagarna hade läst utdrag ur sina transkriberingar, varför vi tillsammans hade möjlighet att diskutera den tidigare intervjun och det som hade framkommit där.

4.4 Transkribering och analysmetod

För att inte riskera att glömma bort innehållet i intervjuerna och försvåra analysen har samtliga intervjuer spelats in. Ljudupptagningarna har sedan lyssnats igenom som ett steg i själva analysarbetet (Thomsson 2010:146-147). Ljudupptagningarna har transkriberats, vilket innebär att jag har skrivit ned det som har sagts under intervjuerna. Detta då det möjliggör för mig att arbeta med skriven text istället för att lyssna igenom ljudupptagningarna otaliga gånger (ibid:145). En kan välja att antingen transkribera hela intervjuer eller endast de delar som är relevanta för studien (se ibid.). För att inte riskera att förlora information som, vid ett senare tillfälle, skulle visa sig användbar har jag valt att transkribera samtliga intervjuer noggrant. Dessa transkriberingar har sedan lästs igenom med syftet att söka efter mening, eller teman, i intervjuutskriften (Aspers 2011:169, Bryman 2011:528).

Den analysmetod som har använts kan bäst förstås som en tematisk analys. Med detta menas att olika teman, och underkategorier av dessa, har skapats genom denna genomläsning av materialet. (Bryman 2011:528). På en praktisk nivå kan det nämnas att jag har utgått från en lodrät analys (analys av en intervjuutskrift i taget) och sedan övergått i en vågrät sådan (analys av flera intervjuutskrifter tillsammans).(Thomsson 2010:150). Detta har gjort att jag har identifierat centrala teman i varje enskild intervju och sedan identifierat teman som löper genom flera intervjuer.

Som tidigare har nämnts lägger vald metod vikt vid kunskap som konstruerad genom samtalet mellan mig och intervjudeltagaren (Holstein & Gubrium 1995:9, Brinkmann & Kvale 2009:18). De teman som har genererats genom denna analys har påverkats av mig och min förförståelse (se Thomsson 2010:46-50). Detta innebär också att de teman och de frågor som intervjuerna har fokuserat på delvis är styrda av teori och tidigare forskning. Även om studiens teoretiska utgångspunkter inte på något vis har varit givna från början, har de ändå funnits där som potentiella utgångspunkter – utgångspunkter som rimligtvis också har kommit att påverka intervjusituationerna och de teman som har genererats. Samtidigt har det, vid analysarbetet, framkommit teman och dimensioner som jag inte har varit medveten om från början. Exempel på detta är att samtliga teman har kategoriserats i tre övergripande teman: före, under och efter besök. Dessa övergripande teman är ett resultat av att jag har läst igenom materialet och är därigenom empiridrivna (Aspers 2011:169). Jag menar därför att den tematiska analysen som har gjorts är mer induktiv till sin karaktär än en analysmetod vars koder, eller teman, är ”korrelerat till teoretiska begrepp” (ibid.).

4.5 Reflexivitet

Att genomföra en reflexiv studie kan diskuteras i relation till den tidigare diskussionen om intervjuernas konstruerade innehåll. Det diskuterades hur aktiva intervjuer grundar sig i ett konstruktivistiskt perspektiv och hur detta implicerar en ömsesidig påverkan mellan mig och intervjudeltagarna i intervjusituationerna (Holstein & Gubrium 1995:4, 9). Reflexivitet är någonting som ligger i linje med detta då det utmanar ”the view of knowledge production as independent of the researcher producing it and of knowledge as objective” (Berger 2015:220). Ett sätt att benämna kunskapsproduktionen som uppkommer genom dessa samtal är genom att hänvisa till den som en relationell sådan. Det som har förmedlats i intervjuerna är beroende av sådant som den kontext inom vilken intervjun äger rum och hur syftet bakom frågorna upplevs. (Lander 2003:8). På samma sätt innebär det att jag förväntas reflektera över hur jag har kommit att påverka ”the setting and people being studied, questions being asked, data being collected and its interpretation” (Berger 2015:220). Jag är övertygad om att jag har påverkat. Detta dels genom det jag har valt att dela med mig av⁷ och det jag har förmedlat genom mer outtalade karaktäristika som ålder och kön (se Berger 2015:220). Den metod som har använts för att synliggöra denna reflexivitet är dels att jag är transparent med min förförståelse och försöker förmedla vem jag är, men även att jag tydliggör vilka beslut jag har tagit under studiens gång (se ibid:222). Det menas att det är genom denna tydlighet som studiens vetenskaplighet uppkommer. Studiens olika delar ska således präglas av en öppenhet och ett problematiserande. Min förförståelse, studiens teoretiska utgångspunkter, hur materialet har samlats in och hur analysen har gjorts är därigenom någonting som ska framkomma tydligt för att reflexivitet

---

⁷ Se avsnitt ”Aktiva intervjuer” för en djupgående diskussion om min förförståelse och öppenheten därav.

ska kunna uppnås. (Thomsson 2010:41). Vissa beslut har tagits mot bakgrund av detta. Längre citat presenteras i studiens resultat- och analysavsnitt för att synliggöra var mina tolkningar härstammar från. I vissa fall inkluderas även jag i dessa citat. På så sätt kan det även bli tydligt vad det är som har föranlett ett visst svar från intervjudeltagarna.

4.6 Etik

De forskningsetiska principer som styr både humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning⁸ kan beskrivas med hjälp av de krav som härleds ur det så kallade individskyddskravet (Vetenskapsrådet 2002:6). Detta krav, och de krav som inkluderas i det, vägs dock mot det så kallade forskningskravet, där relevansen av att bedriva forskning som ”innebär att tillgängliga kunskaper utvecklas och fördjupas och metoder förbättras” (ibid:5) framkommer. I föreliggande studie har sådana avvägningar skett vid flertal tillfällen, allt från i det initiala skedet där studiens utformning planerades, till genomförandet och den efterföljande publiceringen av studien. För att tydliggöra de etiska överväganden som har gjorts inom ramen för denna studie kommer dessa att redogöras för och problematiseras. De beslut som har resulterat från dessa avvägningar kommer även att diskuteras.

Som tidigare nämnts kontaktades olika lokalföreningar och personer i mitt nätverk i ett initialt skede. I denna kontakt förmedlades information om min studie där sådant som studiens syfte, vad det innebär att medverka och vem jag är inkluderades. Denna information förmedlades dels med hjälp av ett informationsbrev där de olika punkterna framgick och dels muntligen. Att informera om studien även innan personer har visat intresse för att medverka var en metod för att överhuvudtaget nå personer och dessutom personer som ingick i studiens urval. Det var också en metod för att tillgodose kravet på intervjudeltagarnas rätt till information om den studie som de medverkar i och den frivillighet som deltagandet är behäftad med (ibid:7). Denna information har inte på något vis motarbetat syftet med studien, varför det inte har setts som relevant eller ens önskvärt att hålla denna information hemlig till dess att intervjuerna har genomförts (se ibid.). Några av intervjudeltagarna har, som tidigare nämnts, nåtts via olika personer i min bekantskapskrets. Jag har inte haft en vidare insyn i hur kontakten mellan dessa personer har sett ut, mer än att jag har fått veta att de har spridit den information som jag har förmedlat till dem. Det har därför setts som nödvändigt att även informera om studien vid fler tillfällen. Jag har inte velat riskera att någon exempelvis har varit omedveten om att de har rätt att bland annat avbryta intervjun när de vill (ibid.). Detta resonemang har även existerat i relation till intervjudeltagarnas samtycke. Det är nämligen ytterligare ett krav som är kopplat till individskyddskravet – att intervjudeltagarna måste samtycka till att delta (ibid:9). I samband med min första kontakt med intervjudeltagarna har jag tillfrågat dem om de vill medverka och även berättat att

---

⁸ Kan tillsammans benämnas kulturell forskning (Carlshamre 2016:11-12).

de när som helst får avbryta (ibid., 7, 10). En problematik som tidigare har tagits upp är huruvida intervjudeltagare medverkar på grund av att de vill göra mig en tjänst (Thomsson 2010:125). Frågan om deltagarna medverkar på grund av någon annan har också aktualiserats. För att minska risken för detta har jag tagit upp studiens frivillighet (Vetenskapsrådet 2002:7, 10). Det är dock svårt att avgöra om intervjudeltagare verkligen upplever att deras medverkan är frivillig. Att samtliga intervjudeltagare har intygat att de medverkar frivilligt menar jag dock bör tolkas så. Gällande den intervjudeltagare som jag personligen tillfrågade, har jag redan innan denna förfrågan funderat kring huruvida hon faktiskt skulle vilja medverka. Mitt beslut att kontakta henne kan ses som att jag har 'rett ut' "beroendefrågan och risken med vänskapsbanden" (Thomsson 2010:125). Jag har även talat med intervjudeltagaren om detta och eftersträvat en öppen dialog om dennes medverkan och vad det innebär och har inneburit för henne.

Ytterligare ett krav, som också knyter an till den ovanstående diskussionen om hur intervjudeltagare har nåtts, är det krav som kretsar kring deltagarnas konfidentialitet. Detta krav innebär att uppgifter om deltagarna ska förvaras så att jag är den enda som har tillgång till dem. (ibid:12). All information som har genererats i föreliggande studie – information om deltagarna, inspelningar, transkriberingar och utkast har förvarats i min lösenordskyddade dator. Denna dator har förvarats under uppsikt i fall där jag har haft med mig den på offentliga platser för att inte riskera att datorn blir stulen och innehållet läckt. Den del av detta krav som har gett upphov till mest reflektion är den del som lägger vikt vid avrapportering, eller anonymisering, av intervjudeltagarna (ibid., 13). Då intervjudeltagarna har nåtts på olika vis – genom kontakter, genom att jag har spridit information i olika forum och genom att jag har kontaktat en person direkt, har jag funderat mycket kring hur denna del av kravet ska kunna tillgodoseas. Mina kontakter har haft information om huruvida en specifik person skulle vilja medverka i studien, även om jag inte har förmedlat information om huruvida en viss individ också har medverkat eller inte. Denna del av kravet har fått vägas mot "det förväntade kunskaps tillskottet" (ibid:13) som studiens publicering kan generera. Då det existerar en brist på svenska studier inom detta område kan man mena på att detta tillskott skulle kunna genereras genom föreliggande studie. Jag har dock velat skydda intervjudeltagarna, även i de fall där de inte tycker att de "behöver" skyddas⁹. Som en metod för att minska risken för identifiering har jag erbjudit deltagarna att läsa utdrag ur sin egen transkriberade intervju. De delar som är tänkta att inkluderas i studien är de som har inkluderats i dessa utdrag. Tanken har varit att denna åtgärd kan minska risken för identifiering (se Vetenskapsrådet 2002:13) då intervjudeltagarna själva kan komma med synpunkter kring sådant som riskerar att identifiera dem. Detta har inneburit att tid har lagts ned på

---

⁹ Någonting som har uttryckts av en del intervjudeltagare är att de "inte har någonting att skämmas för". Detta är givetvis sant men jag har ändå sett det som viktigt att skydda deras identitet.

att skicka utdrag, inhämta svar och eventuellt göra förändringar eller ta bort vissa delar. Det är dock en tid som har varit värd att lägga ned för att intervjudeltagarna ska kunna känna sig säkra på att de inte riskerar att bli identifierade.

Det sista kravet är nyttjandekravet. Detta krav innebär att uppgifter om intervjudeltagarna inte får ”användas eller utplånas för kommersiellt bruk eller andra icke-vetenskapliga syften” (ibid:14). Under intervjuerna har jag, som tidigare har nämnts, informerat om min egen anställning inom Kriminalvården. I samband med detta har jag också försäkrat intervjudeltagarna att dessa intervjuer inte görs i syfte att publiceras eller användas av Kriminalvården eller någon annan myndighet. Det är således inte jag, i min yrkesroll, som gör intervjuer för att exempelvis undersöka hur besöksmiljöer kan utvecklas. Det är istället jag, en student med ett intresse för detta område, som samtalar med anhöriga om deras besöksupplevelser.

5. Resultat och analys

I detta avsnitt presenteras studiens resultat och analys. Studiens fynd presenteras här i flera teman, där varje tema knyter an till en specifik del av besöksupplevelsen. Det första temat fokuserar på vägen till kriminalvårdsinstitutionen och besöksmiljön. Det andra temat fokuserar på de upplevelser som är kopplade till tiden i besöksmiljön. Det sista temat riktar fokus mot vägen från institutionen och besöksmiljön. Att studien presenteras på följande sätt betonar relevansen av att inte endast se besök som den tid som faktiskt spenderas i besöksrummen. Besök innefattar mer än denna tid och är – utifrån denna synvinkel – mer än en enskild händelse.

5.1 Före: att röra sig mot kriminalvårdsinstitutionen och besöksmiljön

Någonting som har diskuterats i samtalen mellan mig och intervjudeltagarna är betydelsen av avstånd. Vad som menas med detta är att avståndet till kriminalvårdsinstitutionen – och då även till den intagna – styr hur ofta man har möjlighet att besöka. Detta synliggörs bland annat i samtalet med Paulina, då hon menar på att hon ”hade tur” när den person som hon besökte på en kriminalvårdsinstitution började avtjäna sitt fängelsestraff i samma stad som hon var bosatt i. Att ha tur, i detta avseende, kan förstås mot bakgrund av att de inte har ”den här närhetsprincipen som Kriminalvården hade förr – nu flyttas folk hejvilt”. Att ha en närhet till institutionen framkommer även i samtalet med Julia. På grund av att den intagna som hon besökte var placerad i samma stad, besökte hon nästintill varje dag. Hade anstalten istället varit placerad längre bort, menar hon att hon inte hade åkt och besökt. Att i princip besöka varje dag och beskriva dessa besök som ”en rutin” synliggör den energi som Julia la ned på att upprätthålla kontakten under dessa omständigheter – på att, i hennes ord, ”upprätthålla relationen”. Att lägga ned energi på att få en relation att fungera, trots att en av parterna är

frihetsberövad, kan tolkas som ett sätt där anhöriga tar på sig en del av den börda som det innebär att vara frihetsberövad på en kriminalvårdsinstitution (Comfort 2008:29, 66-67). Sykes (1958:65) har beskrivit besök som någonting som kan minska den intagnas känsla av frihetsberövande – någonting som ”partially relieve the prisoner’s isolation” (ibid.). Att besöka ofta, som i Julias fall, kan mildra den intagnas isolering. Samtidigt kan det knyta Julia till institutionen på ett sätt som gör att hon åtar sig en del av denna börda. (ibid., Comfort 2008:29, 66-67).

Längre avstånd implicerar få eller färre besök. Amanda beskriver hur hon endast hade möjlighet att besöka tre gånger om året på grund av att det ”var ju så långt bort”. Om vi återkopplar till ovanstående resonemang kring betydelsen av besök, torde detta innebära att den intagnas isolering inte heller mildras genom besök av anhöriga i samma utsträckning som fler besök hade kunnat göra (se Sykes 1958:65). Resonemanget återkommer i samtalet med Amanda. Hon beskriver hur andra personer brukade besöka den intagna när han var placerad i närheten av deras bostad men numera inte kan besöka överhuvudtaget på grund av det långa avståndet. Hon säger att ”nu får han inga besök alls istället. Det är väldigt isolerande”. Samtidigt som det kan vara isolerande för den intagna, innebär få besök att den anhöriga inte behöver träda in i rollen som en kvasiintagen (Comfort 2008:27) i lika hög utsträckning. En distans till institutionen kan därför skydda den anhöriga från de negativa upplevelser som kan följa på rollen som en besökare på en kriminalvårdsinstitution (se ibid:29).

Förutom avståndet mellan de anhöriga och kriminalvårdsinstitutionen har även de tillgängliga kommunikationsmedlen till institutionen tagits upp i samtalen mellan mig och intervjudeltagarna. Karin belyser betydelsen av dessa medel då en förflyttning av den intagna som hon har besökt har lett till att det nu ”tar ännu längre tid och finns ännu sämre kommunikation”. Just bristfälliga kommunikationsmedel är även ett tema som Paulina lyfter. Hon beskriver hur kommunikationerna kunde vara omständiga. Efter att ha åkt en bit kommunalt var hon tvungen att antingen ”ta taxi och när vi inte hade pengar till en taxi så fick vi gå den vägen. Vi fick gå i typ 40 minuter”. Att belysa avstånd och undermåliga kommunikationsmedel är någonting som också har synliggjorts i tidigare forskning. Där har besök beskrivits som någonting som kräver resurser i form av både tid och pengar (Dixey & Woodall 2012:36).

Att träda in på kriminalvårdsinstitutionen har upplevts på olika sätt. Ett sätt som detta inträde har diskuterats på är genom hänvisning till de olika slussar som den anhöriga kan behöva gå igenom för att komma in i besöksmiljön och få träffa den intagna. Temat återkommer i samtalen med både Karin och Johanna. Johanna liknar denna inpassering vid att bli behandlad ”som en hund” – att tvingas stå och vänta utan att kunna ta sig vidare, varken bakåt eller framåt. Detta kan tolkas som ett sätt som besökarnas rörelsefrihet kontrolleras inom institutionen, vilket knyter an till Sykes (1958:65) resonemang kring berövandet av frihet. Slussarna skickar besökarna ”from one point within the

institution to another” (ibid.). Genom att passera genom dessa slussar förs de anhöriga ett steg närmare besöksrummet – men varje steg för de djupare in i institutionen.

Karin hade även med sig barn till besöken och barnets upplevelser uppkommer i vårt samtal. Karin säger:

Bara att gå in genom spärrarna. Vi fick ju stanna för han spydde på vägen dit för att han var så nervös. Sen när vi kom in och hade tagit oss igenom alla galler så kräktes han igen.

Denna nervositet korresponderar med den tidigare forskning som har belyst hur besök kan upplevas påfrestande för den anhöriga (Arditti 2003:116). Senare i samtalet återkommer vi till Karins egna upplevelser av inträdet. Jag frågar Karin hur det har upplevts för henne att besöka, varpå hon svarar:

Fruktansvärt. Hemskt har det varit. Det är inte ett dugg kul. För det första blir det så opersonligt. Och själva grejen att ta sig in, så vet man inte om de kommer köra in en hand mellan benen på mig för att de tror att jag har droger på mig... vilket de kan göra, vilket de har rätt att göra. Vilket man skriver under ett medgivande för.

Detta citat blottlägger osäkerheten som är förknippad med inträdet. Denna osäkerhet är kopplad till hur pass ingripande visitationerna ska komma att bli. Personalen kan komma att misstänka Karin för att försöka smugla in narkotika på institutionen och därmed visitera henne på ett mer ingripande sätt. Ett led i Sykes (1958:65-67) diskussion om frihetsberövandet är synliggörandet av den smärta som resulterar från ”the loss of that more diffuse status which defines the individual as someone to be trusted or as morally acceptable” (ibid:67). En möjlig tolkning är att osäkerheten är förknippad med Kriminalvårdens misstänksamhet mot den anhöriga och dennes motiv med besöket (se även Comfort 2008:63). Denna tolkning kan göras även utifrån Paulinas upplevelse av de visitationer som hon genomgick för att få besöka den intagna på ett häkte. När hon besökte användes narkotikahundar, någonting som Paulina beskriver att hon vandes vid – även om det var obehagligt till en början. Att vänja sig och således inte uppfatta visitationer i samband med besök som vidare problematiskt har tidigare tagits upp i tidigare forskning. Där redogjordes det för att kriminalvårdspersonal uppfattar vanan som betydande för hur visitationer upplevs (Bülow et al 2009:15). Paulina beskriver även hur hon tror att narkotikahundar användes på grund av det brott som den intagna var misstänkt för. Jag tolkar detta som ytterligare ett exempel på en förlust av besökarens status som tillförlitlig (Sykes 1958:67). Detta då Paulina – genom hennes relation till den intagna och det brott som han misstänktes för – själv blir misstänkliggjord och bedömd som någon som behöver kontrolleras ytterligare för att ingenting olagligt ska föras in på häktet.

Medan Karin redogör för en upplevd osäkerhet kopplad till huruvida någon ytterligare visitation ska komma att krävas, vittnar Amandas berättelse istället om hur en mer ingripande visitation kom att

krävas under ett besök. Hon har alltid fått passera igenom en metalldetektor men vid ett av hennes första besök på anstalten användes även en narkotikahund och en ytlig kroppsbesiktning genomfördes. Amanda säger:

Jag var inte beredd på det. Jag hade varit och besökt innan och då hade det inte varit så. Det var fortfarande en ny miljö, så jag blev jätteupprörd då, för det var inte alls vad jag var beredd på. Det var ovanligt, såklart.

Att Amanda blev upprörd i samband med visitationen beskrivs som någonting som är kopplat till de förväntningar hon hade. Till skillnad från Paulina, som vande sig vid visitationerna, var det – för Amanda – någonting ovanligt. Förändringar i hur pass ingripande visitationer ska göras och bristen på en förklaring kan rimligen förstås som en ”calculated policy” (Sykes 1958:75) från Kriminalvårdens sida. Det kan möjligen existera ett syfte med förändringar i hur pass ingripande visitationerna ska vara eller att de ska framstå som slumpmässiga. Kriminalvårdspersonal har menat på att ytliga kroppsbesiktningar endast görs på barn i fall där ”man har en stark misstanke om att ett försök kan komma att göras att ta in något vid besöket” (Bülow et al 2009:14). För Amanda upplevdes det som påfrestande då hon tidigare hade besökt utan att behöva visiteras på detta sätt. Som dessutom blev tydligt i det tidigare citatet av Karin, är anhöriga medvetna om att ytterligare visitationer *kan* komma att användas. Detta understryker den osäkerhet som anhöriga kan uppleva i samband med inträdet på kriminalvårdsinstitutionen. Denna osäkerhet kopplas till huruvida mer ingripande kontroller också *kommer* att göras. Vidare kan detta problematisera den bild som har målats upp av kriminalvårdspersonal i tidigare forskning. Personalen menade nämligen att anhöriga är medvetna om att de besöker visiteras för att få besöka en intagen (ibid.). Hur dessa visitationer ska komma att ta sig uttryck kan dock, utifrån Karin och Amandas berättelser, förstås som någonting som är behäftat med en osäkerhet.

Julia har aldrig blivit visiterad i samband med ett besök. I vårt samtal framgick det dock att hon, vid ett tillfälle, har blivit nekad att ta in någonting på anstalten:

Han fyllde år under tiden som han satt där. Då hade jag tagit med mig en tårta. Och mina barn var också med. Men den fick vi inte ta in. Jag vet inte vad de trodde att jag hade lagt – jag vet inte vad jag skulle lägga i tårtan. Jag kommer från ett konditori med dem, men den fick vi inte ta in. Han fick heller inte få sina presenter. [...] Och jag menar – jag hade inte slagit inte det, men det fick han inte heller.

Julia fick, som citatet visar, inte ta in tårta eller presenter. Under vårt samtal kommer vi dock fram till att dessa saker hade kunnat tas in om de hade varit placerade i en väska eller på Julias kropp –

hon visiterades som sagt inte. Detta kan förstås i relation till Crewes (2011:513-514) ”pain” som lägger fokus på den osäkerhet som resulterar från en brist på förutsägbarhet.

5.2 Under: att befinna sig på kriminalvårdsinstitutionen och i besöksmiljön

Besöksmiljöer förstås, i föreliggande uppsats, som unika – de skiljer sig åt beroende på dess fysiska attribut och vilka personer som befinner sig i rummet (Moran 2013a:182). För att underlätta i förståelsen av intervjudeltagarnas upplevelser är följande avsnitt uppdelad i underrubriker. Varje rubrik fokuserar på en specifik typ av besöksmiljö: bevakade och obevakade besök samt besök i lägenheter placerade på kriminalvårdsinstitutioner. Att miljöerna och upplevelserna skiljer sig åt (ibid.) gör att det inte går att förvänta sig att upplevelserna ska vara detsamma enbart på grund av att personer har befunnit sig i samma typ av miljö. Beslutet att dela upp detta avsnitt ska således inte förstås som ett antagande om att liknande besöksmiljöer nödvändigtvis implicerar liknande upplevelser. Det ska istället förstås som ett beslut som har tagits för att underlätta läsbarheten.

5.2.1 Bevakade besök

Två av intervjudeltagarna, Johanna och Paulina, har erfarenhet av att vara på bevakade besök. Dessa besök har ägt rum på häkten och har bevakats av olika myndighetspersoner. I Johannas fall bevakades besöket av en kriminalvårdare, och Paulinas besök bevakades av flera personer från olika myndigheter. Trots att besöken således har bevakats av olika antal personer, har ett gemensamt tema dock blivit tydligt. Både Johanna och Paulina beskriver att utomstående personer och deras närvaro i rummet har påverkat besöksupplevelsen. Detta har gjorts på olika sätt. Dels beskriver Paulina hur bevakningen också innebar att det fanns restriktioner som påverkade och styrde vad man fick göra och samtala om under besöket. Hon fick varken röra den intagna eller tala om någonting som rörde anledningen till varför den intagna befann sig på institutionen. Att samtalen styrdes på detta sätt beskrivs som någonting som ledde till att de inte fick prata om någonting. Johanna stämmer in i denna beskrivning av samtal som styrs men menar att det fanns vissa ämnen som fick beröras:

Johanna: Så är det en ung kvinna i 20-årsåldern som är med under samtalet, för man får inte vara själva. Vi sitter mittemot varandra vid ett vanligt bord och jag garvar. Vi får bara prata om barnen, skola – inte om brottet, inte pengar.

Ella: Fick ni inte prata om pengar?

Johanna: Nä. Vi fick prata om våra barn, i princip. Inte om vad som händer nu. Och så sitter den här unga kvinnan med och jag tror att det är på låtsas. Tar vi varandras händer tvärs över bordet så säger hon bara att ”det får man inte göra” och då skrattar ju jag. För jag tror ju att hon driver med mig, liksom ”men vad är det här?”.

Att samtal och handlingar¹⁰ regleras och styrs kan tolkas som ett sätt vari anhöriga kommer att förlora sin autonomi under tiden som de befinner sig på en kriminalvårdsinstitution. Detta för att anhöriga tvingas förhålla sig till ”a vast body of rules and commands” (Sykes 1958:73). Kriminalvården styr vad som *inte* får sägas och – som Johanna visar – markerar när någonting oacceptabelt sker.

Besöksmiljön har tidigare kopplats till de personer som befinner sig i dem och hur de påverkar upplevelsen av rummet (se Moran 2013a:182). När det kommer till bevakade besök är det genom myndigheters kontroll och närvaro som denna påverkan blir tydlig. Både Johanna och Paulina har styrts på ett sätt som de vanligtvis inte gör vilket leder till att rummet inte upplevs som ett fritt sådant. Detta problematiserar också synen på dessa rum som en representation, eller ett försök att frammana en känsla, av ens hem (Moran 2013b:344). Detta då denna kontroll inte är någonting som deltagarna är vana vid. Samtidigt vittnar Johannas berättelse om att hon och den intagna endast fick prata om sådant som representerade utsidan – som representerar hem. Att vissa samtalsämnen frammanas i rummet kan rimligtvis kopplas till strävan efter en familjär stämning (se *ibid.*). Detta då insidan, eller varför den intagna befinner sig på institutionen, inte över huvud taget får diskuteras. Ytterligare ett sätt att beskriva stämningen i rummet är genom hänvisning till den som ”tyst och stel”. Paulina tilläts inte tala fritt, varför hon upplevde stämningen på detta sätt. Detta kan sägas stå i kontrast till tidigare forskning där besöksrum istället har beskrivits som högljudda (Arditti 2003:116).

5.2.2 Obevakade besök

Flera av intervjudeltagarna har erfarenhet av att vara på obevakade, eller okontrollerade, besök. Dessa besök karaktäriseras av en brist på myndighetspersonal som medverkar under besöket (Buff 2016:10), vilket tydliggör en skillnad mellan dessa besök och de som har beskrivits i ovanstående avsnitt.

Som tidigare har nämnts besökte Julia en kriminalvårdsinstitution nästintill varje dag. Dessa besök var obevakade och varade i ungefär två timmar. I samtalet oss emellan framkom det att besök var en bra metod för att upprätthålla den kärleksrelation som hon hade med den intagna. Samtidigt pratade vi även om vad man har att samtala kring när man umgås med varandra under en så pass ”koncentrerad tid” – utan andra tidsfördriv, vill säga. I följande utdrag berättar Julia mer ingående om vad de gjorde tillsammans under de obevakade besöken:

Julia: Ibland kunde det ändå vara ”amen vad fan”, och ”jag orkar inte”. Ibland kunde jag ju gå därifrån tidigare. Jag satt inte, för jag tyckte liksom ”amen vad fan”.

Ella: Ja, vad hade ni att prata om när ni ses varje dag?

---

¹⁰ Eller bristen på handlingsmöjligheter givet att kroppskontakt inte godkändes.

Julia: Han ringde ju också, ”Hallå vad vill du liksom?”. Sen var han ju mycket... Alltså han, han sjöng mycket [skratt].

Ella: Sjöng han i besöksrummet?

Julia: Ja. Han skrev texter och så och då ville han se vad jag tyckte och ja. [skratt]. Ja, det var mycket annorlunda.

Förutom att synliggöra vad som gjordes under besöken visar ovanstående utdrag även på en skillnad mellan att vara besökare och att vara intagen. Julias närvaro på institutionen och i besöksrummet var frivillig (Comfort 2008:63) och hon kunde besluta att lämna tidigare än hon behövde. Julia understryker även att hon tyckte om den person som hon besökte, vilket gjorde att det inte var jobbigt för henne att ensam befinna sig i besöksrummet med honom. Jag tolkar detta som att besöksupplevelsen, på grund av den positiva relationen som existerade mellan Julia och den intagna, inte upplevs som påfrestande. Detta understryker betydelsen av de personer som befinner sig i rummet och hur detta påverkar konstruerandet av rummet (Moran 2013a:182). Den tidigare forskningen har bland annat visat på hur det kan upplevas påfrestande att ha andra personer närvarande under besöket (Goffman 2012:31). I samtalet med Julia tillkommer dock ett alternativt sätt att förstå detta på. Hon menar att det säkerligen hade kunnat vara skönt att ha andra personer närvarande om hon inte hade varit bekväm med den person som hon besökte. Att inte riktigt vara bekväm är någonting som berörs i samtalet med Karin:

Du sitter i en lokal som du känner dig obekvämt i, du har gjort något som har varit obekvämt för att komma dit. Och du ska träffa en person som du heller inte är riktigt bekväm i för den personen för det första inte går klädd som du är van, han har liksom fängelsekläder på sig som du bara har sett på amerikanska filmer. Och då ska du sitta där med någon som inte klär sig som han brukar och som inte har någonting som har med verkligheten att göra att berätta. Det finns ingenting som han berättar som du kan knyta an till dig själv.

Jag tolkar detta citat som att det synliggör en svårighet att knyta an till någon som har kommit att representera ”insidan” – någon som inte längre talar om eller på ett sätt som Karin kan relatera till. Även om det kan hävdas att besöksmiljön förutsätter ett tillfälligt utträde för båda parter, där den intagna menas träda ut från insidan och in i denna miljö (Moran 2013b:344), visar Karins citat hur den intagna fortfarande tolkas som en del av insidan. Detta då han bland annat klär sig i kläder som representerar insidan. Samtidigt finns bilden av den intagna som han var på *utsidan* onekligen kvar då jämförelser mellan då och nu görs.

Det har tidigare noterats att Kriminalvården försöker frammana en familjär och hemtrevlig stämning trots att besöksrummen är belägna på institutionen (Moran 2013b:344). Detta kan dock

problematiseras i relation till de obehagade besöken. Det kan noteras att det kanske främst är applicerbart på besökslägenheter (se *ibid*:347-348). Samtidigt har intervjudeltagarna noterat att försök att göra rummen trevliga har gjorts, även om det inte alltid är vidare framgångsrikt. Karin beskriver hur besöksrummet ”är ganska sterilt och tråkigt. De har väl försökt att sätta upp någon färgglad bild på väggen men jag menar – rummet i sig har ju galler för fönstren. Du ser ut på gården, du har ingen utsikt”. Att rummet har galler och att dess utsikt – eller brist därav – består av anstaltsgården visar hur det ändå blir tydligt att rummet är en del av Kriminalvården. Dessa försök synliggörs vidare i samtalet med Amanda:

Ella: Vad gjorde ni då, på de vanliga besöken?

Amanda: Då blir det bara sitta och prata, och så fick man fyra mariekex på en papptallrik och plastglas med saft liksom. Det blir inte så trevligt och mysigt, man har ju försökt men.

Det blir tydligt att den stämning eller känsla som Kriminalvården har försökt att underlätta eller frammana i dessa utrymmen (se Moran 2013b:344) inte nödvändigtvis infinner sig hos de anhöriga.

5.2.3 Besökslägenhet

Två av intervjudeltagarna, Amanda och Paulina, har erfarenhet av att befinna sig i besökslägenheter belägna på kriminalvårdsinstitutioner. Deras upplevelser skiljer sig dock åt – någonting som kommer att visas nedan.

När Amanda gjorde ett besök lämnades hon i lägenheten i en timme innan den intagna kom dit. Under denna tid fick hon ingen information om vad det var som pågick och varför det dröjde. Att inte få en förklaring till vissa beslut eller regler har beskrivits som någonting som karaktäriserar berövandet av autonomi (Sykes 1958:73-75). I Amandas fall är det dock svårt att avgöra vad det var som gjorde att det dröjde – om det hade med regelverket att göra eller om det var en konsekvens av någonting annat. Att hon däremot inte fick veta varför kan kopplas till hur förklaringar ”carries an implication that those who are ruled have a right to know” (*ibid*:75) och hur det är någonting som undviks (se *ibid.*).

När Paulina beskriver sina upplevelser av att befinna sig i en besökslägenhet läggs fokus på att de har fått göra saker ”som en familj”. Den intagna tog med sig godis till besöket och de som besökte – däribland Paulina – tog med sig tårta. Utöver detta fick de även laga mat tillsammans i lägenheten – en lägenhet som beskrivs som ”jättefin”. Besökslägenheten tillåter Paulina att interagera med den intagna – att göra saker tillsammans och få vara en familj igen. I detta fall är det tämligen enkelt att se hur Kriminalvården har varit framgångsrika i att skapa en hemtrevlig atmosfär – en miljö som känns som att det är en del av utsidan och hemmet, samtidigt som lägenheten är belägen på insidan. Detta visar på det liminala i denna miljö. (Moran 2013b:344). Någonting som inte framkommer i

samtalet med Paulina – och som vidare understryker miljöns liminala karaktär – är känslan av att vara frihetsberövad under besöket. Tidigare forskning har noterat att anhöriga som gör längre besök sällan vittnar om negativa upplevelser kopplade till att vara inlåst (Comfort 2008:120). Kopplat till studiens teoretiska utgångspunkt kring ”the pains of imprisonment” (Sykes 1958:63-83) är detta någonting som problematiserar tanken om att frihetsberövandet upplevs som en förlust (se *ibid*:65, se även Comfort 2008:120).

Paulina beskriver dock hur hon, efter ett tag, inte orkade besöka varje vecka då hon ”ville ha ett liv också”. Att upprätthålla kontakt med en intagen har tidigare beskrivits som ett sätt inom vilka anhöriga, genom den energi som de lägger ned på att denna kontakt ska fortsätta att existera, åtar sig en del av frihetsberövandets börda (Comfort 2008:66-67). En tolkning av Paulinas vilja att ”ha ett liv också” är att besöken har inneburit att andra saker har fått bortprioriteras – någonting som hon ville motverka genom att sluta besöka så pass ofta. Bristen på berättelser om att vara frihetsberövad kan, utifrån detta, problematiseras. En del av att vara frihetsberövad är att man berövas kontakten med utsidan (Sykes 1958:65). Jag tolkar det som att Paulina, för att upprätthålla kontakt med den intagna, också berövades kontakten med utsidan. Lösningen blev då att inte befinna sig på kriminalvårdsinstitutionen i samma utsträckning som tidigare.

För Amanda karaktäriserades inte besöksupplevelsen av samma familjära stämning. Amanda menar att:

Det blir ändå en så steril miljö. Att man liksom måste knacka på för att få ta lite luft, och att det är galler för rutorna, och att man såg andra fångar genom rutan när de var ute på sin rastgård.

Detta citat korresponderar med Karins upplevelse av att befinna sig i ett besöksrum. Det visar vidare på hur rummets fysiska attribut vittnar om att rummet är beläget på en kriminalvårdsinstitution och att detta påverkar upplevelsen av besöksmiljön (Moran 2013a:182). Citatet kan vidare synliggöra hur Amandas rörelsefrihet inskränktes under hennes tid i besökslägenheten (Sykes 1958:65) då hon var tvungen att vänta på att bli utsläppt om hon ville ta luft. Någonting som citatet inte synliggör, men som också tas upp av Amanda, är hur hon upplevde det obehagligt att vara inlåst. Amanda beskriver upplevelsen av att bli berövad sin frihet och hur detta uppfattas som någonting påfrestande (se *ibid*.). Att besök kan avbrytas av den anhöriga (Buff 2016:13) är inte tillräckligt för att denna känsla inte ska uppkomma. En möjlig tolkning av detta är att Amandas upplevelse av att vara frihetsberövad kan synliggöra den dubbelhet som är förknippad med att vara anhörig och befinna sig på en kriminalvårdsinstitution. Man är varken helt fri eller intagen utan snarare både och (Codd 2007:257, Comfort 2008:27).

Utöver känslan av att vara inlåst berättar Amanda även om hur hon berövades vissa personliga tillhörigheter under besöket:

Man är van vid sin telefon och att kunna svara när någon ringer. Det var ju nästan så att jag ville gå tillbaka och bara kolla telefonen. Bara en sådan grej; säga till alla att nu kommer jag försvinna här i två dygn.

Även om det, som citatet visar, endast var under två dygn liknas besöket ändå vid att "försvinna". Detta synliggör ytterligare en aspekt av frihetsberövandet: att vara utelåst, samtidigt som man är inlåst, från resten av världen (Sykes 1958:65). Samtidigt är det via berövandet av personliga tillhörigheter (se *ibid*:67-70), här i form av en mobiltelefon, som detta frihetsberövande blir tydligt.

5.3 Efter: att röra sig från kriminalvårdsinstitutionen och besöksmiljön

Att besöka en intagen kan, som de ovanstående avsnitten har visat, ge upphov till olika typer av känslor och upplevelser. I samtalen mellan mig och intervjudeltagarna har såväl positiva som negativa upplevelser skildrats. Likt Comfort (2008:185) har jag fått bilden av att intervjudeltagarna varken har enkom positiva eller negativa upplevelser av tiden på kriminalvårdsinstitutionen – det är snarare en blandning dem emellan. I samtalet med Julia beskrivs besökens slut och hur detta upplevdes på olika sätt beroende på hur deras "möte hade varit där; om det var trevligt eller blev lite... sådär tjat och gnat och sådär". Hur man känner efter ett besök påverkas således av hur själva besöket hade varit.

Att ha både positiva och negativa upplevelser framkommer även i samtalet med Karin. Till skillnad från Julia, som beskriver en sammantagen upplevelse som påverkas av hur besöket har upplevts, beskriver Karin istället hur utträdet ur institutionen är förknippat med både positiva och negativa känslor på samma gång. De slussar som behövde passeras på vägen till besöksrummet behövde också passeras på vägen därifrån. Karin beskriver hur hon, efter besöket, fick ta på sig sina smycken och "bli sig själv". Att komma ut ur själva institutionen beskrivs som någonting som gör att hon känner sig "fri" – att "man tar ju ett glädjeskutt varje gång man kommer ut". Att bli sig själv och känna sig fri efter ett besök knyter an till såväl berövandet kopplat till olika tjänster och varor och betydelsen av personliga tillhörigheter (Sykes 1958:67-70) som själva frihetsberövandet (*ibid*:65-67). När Karin lämnar institutionen återfår hon det som tillfälligt har berövats henne.

Även om besökets slut är förknippat med känslan av frihet och att vara sig själv igen beskrivs även en glädje kopplad till att "du har fått träffa någon som du älskar och tycker om". Karin beskriver även hur det är "skit att lämna någon du älskar innanför murarna", vilket vidare understryker hur olika typer av känslor och upplevelser – såväl positiva som negativa – är kopplade till besök på en kriminalvårdsinstitution (se Comfort 2008:185). I samtalet med Karin är de negativa upplevelserna, som de beskrivs här, främst kopplade till själva institutionen och sådant som denna institution har

berövat en: personliga tillhörigheter, frihet samt den intagna, medan det positiva är mötet med någon hon älskar. Amanda menar att ”man ser att det gör honom gott så då har det varit värt det ändå”. Detta synliggör hur de negativa upplevelserna inte väger lika tungt som de positiva konsekvenserna som besöken har för den intagna. Citat synliggör också hur såväl positiva som negativa upplevelser kan kopplas till tiden på kriminalvårdsinstitutionen (Comfort 2008:185). Detta kan dock ytterligare exemplifiera den börda som anhöriga åtar sig under den intagnas frihetsberövande (se *ibid*:66-67). Till skillnad från Comfort (*ibid*:7-8, 66-67), som utgår från en romantisk kontext, visar detta på hur andra än partners åtar sig denna börda. Amanda besöker den intagna, inte på grund av att detta gynnar henne, utan på grund av att det upplevs som någonting som har en positiv inverkan på den intagna.

6. Avslutande diskussion

Syftet med föreliggande studie har varit att undersöka och tolka hur anhöriga kan uppleva besök på slutna kriminalvårdsinstitutioner. Besök har inte förstått som en isolerad händelse utan snarare som någonting som interagerar med, påverkas av och påverkar upplevelser av vägen till och från institutionen. Att förstå besök på detta sätt har inneburit att studien har kunnat lyfta fram hur bland annat avstånd till kriminalvårdsinstitutionen är relevant för besöksfrekvensen. Längre avstånd implicerar färre besök. Samtidigt har inte endast avstånd visats relevant utan även vilka kommunikationsmedel som finns tillgängliga. En intervjudeltagare beskrev hur hon var tvungen att antingen ta en taxi eller gå den sista vägen till institutionen då kommunikationsmedlen till och från institutionen var bristfälliga. Att besök dessutom – för majoriteten av intervjudeltagarna – har inneburit visitationer är ytterligare en aspekt som knyter an till det som föranledde själva besöket. Intervjudeltagarna har beskrivit hur de har genomgått olika typer av visitationer – där metalldetektorer, ytliga kroppsbesiktningar och narkotikahundar har diskuterats utifrån hur deltagarna har upplevt dessa. Ett tema som uppkom i samband med detta är vanans betydelse (se även Bülow et al 2009:15). En intervjudeltagare beskrev hur hon, på grund av att narkotikahundar användes vid varje besök på en institution, vände sig vid dessa. För en deltagare beskrevs visitationer istället på ett osäkrare vis och där denna osäkerhet knöt an till huruvida mer ingripande visitationer skulle komma att krävas. En annan deltagare, som genomgick en yttlig kroppsbesiktning och blev undersökt av en narkotikahund, beskrev mer upprörda känslor. Dessa känslor var kopplade till att sådana visitationer inte hade gjorts vid ett tidigare tillfälle.

Intervjudeltagarna har erfarenhet av olika typer av besöksmiljöer – där bevakade besök, obevakade besök och besökslägenheter har skildrats. De bevakade besöken har synliggjort relevansen av vilka personer som befinner sig i rummet och hur de påverkar upplevelsen av denna miljö (se även Moran 2013a:182). Att myndighetspersoner reglerar och styr samtalsämnen och handlingar har bland annat

beskrivits som någonting som har gjort att stämningen i rummet var ”tyst och stel”. Denna upplevelse har problematiserat den tidigare forskning som har beskrivit besöksmiljöer som högljudda (se Arditti 2003:116). De upplevelser som deltagarna har beskrivits i relation till obehagade besök har också gett stöd till tanken om att ”the spaces themselves are socially constructed and reconstructed by those who occupy them” (Moran 2013a:182). Karin och Julia synliggör detta – om än på olika sätt. För Karin var besöken förknippade med en obekväm känsla som dels kopplades till det som hade krävts av henne för att nå detta rum och dels i relation till den intagna som hon inte heller ”är riktigt bekväm” med. Julia underströk istället hur hon var bekväm och tyckte om den intagna vilket också var en anledning till att besöksmiljön inte upplevdes påfrestande. Även besökslägenheter och de upplevelser som deltagarna har haft av dessa har beskrivits på olika sätt. För Paulina erbjöd denna miljö henne en möjlighet att, tillsammans med den intagna, göra saker ”som en familj”. Detta innebar bland annat att Paulina hade möjlighet att laga mat tillsammans med den intagna. Till skillnad från Paulina, som inte beskrev denna miljö som en inlåst sådan, upplevde Amanda det påfrestande att vara inlåst och inte kunna göra vad hon vill. Hon beskriver hur hon var tvungen att knacka på för att överhuvudtaget kunna komma ut och ta luft.

Att åka från den intagna och institutionen har också beskrivits på olika sätt. Julia har visat hur upplevelsen av detta styrs av hur själva besöket har varit – om det har varit ett positivt eller mindre positivt sådant. Det har även beskrivits hur känslan av frihet kan uppkomma efter ett besök och att man får bli sig själv igen.

Studiens teoretiska infallsvinklar har påverkat de tolkningar som har varit möjliga. Genom att applicera ”the pains of imprisonment” (Sykes 1958:63-83) har intervjudeltagarnas upplevelser av tiden på institutionerna kunnat tolkas utifrån hur de upplevs berövande – som att det fråntar dem någonting (ibid:63). Det frivilliga i besöken (Comfort 2008:63) har inte tagit bort det faktum att flera intervjudeltagare beskriver besöken som berövande. Det har dock blivit tydligt att besök inte endast är förknippat med negativa känslor (ibid:185). De anhörigas närvaro på institutionen ska således inte endast förstås utifrån detta berövande, vilket kan fungera som ett problematiserande av den teoretiska utgångspunkten. Studien har försökt att inte endast inkludera upplevelser av berövande utan även tillåta positiva upplevelser att inkluderas. Även om besöken kan upplevas berövande kan det ändå vara värt det – någonting som blev tydligt bland annat i samtalet med Amanda. De positiva konsekvenser som besöken menas ha för den intagna har vägt mer än de negativa konsekvenserna som de har för Amanda. Det kan även finnas en glädje förknippad med att få träffa någon som man bryr sig om och älskar, vilket Karin har redogjort för. En skillnad mellan Sykes (1958:63-83) resonemang är att inte alla punkter som har diskuterats i teoriavsnittet också har inkluderats i föreliggande studie. Detta behöver inte innebära att de inte är relevanta eller går att koppla även till

anhöriga men de har inte varit applicerbara på de intervjuer som har gjorts inom ramen för denna studie. Ett spår som har vidrörts men inte utvecklats är hur anhörigas känsla av berövning kan kopplas till den intagna och dennes känsla av berövning. Denna uppsats har visat hur besök kan mildra den intagnas känsla av frihetsberövande (ibid:65) men ha den motsatta effekten för anhöriga (se även Comfort 2008:66). Detta är ett spår som med fördel kan utvecklas i vidare forskning.

Liminal space har applicerats dels för att synliggöra anhörigas position på kriminalvårdsinstitutioner. Statusen som fri problematiseras genom anhörigas inträde på institutionen då de snarare kan tolkas som varken fria eller intagna utan istället både och (Codd 2007:257, Comfort 2008:27). Anhöriga kan uppleva att de blir misstänkliggjorda, exempelvis genom de visitationer som krävs för att nå besöksrummet (se även Comfort 2008:63). Begreppet har också använts på själva besöksmiljön. Besöksrum är, utifrån denna utgångspunkt, en miljö där ”two groups of people leave their lives on the outside and the inside” (Moran 2013b:344). Rummens fysiska attribut och hur personerna i rummet konstruerar denna miljö på olika vis, har också synliggjorts genom detta begrepp (Moran 2013a:182). Flera intervjudeltagare har vittnat om att Kriminalvården har lagt ned energi på att göra besöksutrymmena mer familjära, hemtrevliga eller mysiga (se även Moran 2013b:344). För några av deltagarna har det dock ändå blivit uppenbart att denna miljö är en del av en kriminalvårdsinstitution. Rummen innehåller små påminnelser om detta, bland annat genom fönstergaller och dess utsikt. Liminal space(s) behöver alltså inte upplevas som liminala av de personer som befinner sig i dessa miljöer. För anhöriga, vars liv vanligtvis inte består av galler eller en utsikt över rastgårdar, kan dessa miljöer alltså upplevas som ännu ett rum inom institutionen – ett rum med påminnelser om att den anhöriga inte befinner sig hemma. Det kan dock, som en intervjudeltagare har visat, upplevas som en miljö där man tillåts leva som en familj under en kortare period. En familj som, på grund av att en medlem befinner sig på en institution, annars inte får uppleva detta tillsammans.

Den slutsats som kan dras av föreliggande studie är att besök upplevs på olika sätt. Detta synliggörs dels genom en jämförelse mellan intervjudeltagarna men en och samma person kan även uppleva besök på flera olika sätt. Besöksupplevelser är även förknippade med både positiva och negativa känslor och upplevelser. Personer påverkas av att befinna sig på kriminalvårdsinstitutioner trots att de inte utgör fångpopulationen – varför fängelset som straffande också aktualiseras i relation till anhöriga och deras besök. Anhörigbesök kan därför inte enbart förstås utifrån den positiva påverkan som det kan ha på den intagna och, i förlängningen, samhället utan även utifrån den påverkan som det kan ha på anhöriga. Studien har gett upphov till nya frågor. Dessa frågor är bland annat kopplade till om Kriminalvården kan mildra den anhörigas känsla av berövning. Går det att göra besöksrum så pass hemtrevliga att besökare inte längre beskriver dem som ytterligare ett institutionaliserat rum? Är det möjligt utan att äventyra säkerheten? Varför finns det ingen som möter de anhöriga när de ska

träda in i denna miljö? Dessa frågor har inte besvarats i denna studie. Min förhoppning är dock att uppsatsen ska ha gett upphov till funderingar. Funderingar som kan leda till att ytterligare fokus riktas mot anhörigbesök inom Kriminalvården.

Referenser

Arditti, J. A. (2003). "Locked doors and glass walls: family visiting at a local jail". *Journal of Loss and Trauma*. 8:115-138.

Aspers, P. (2011). *Etnografiska metoder*. Malmö: Liber.

Barker, V. (2013). "Nordic Exceptionalism revisited: Explaining the paradox of a Janus-faced penal regime". *Theoretical Criminology*. 17(5):5-25.

Berger, R. (2015). "Now I see it, now I don't: researcher's position and reflexivity in qualitative research". *Qualitative Research*. 15(2):219-234.

Brinkmann, S., och Kvale, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.

Buff. (2016). *Anhörigboken. En bok för dig som har en familjemedlem i fängelse eller häkte*. Stockholm: Buff Stockholm.

Bülow, W., Hansson, S.O., Tännsjö, T., och Lynöe, N. (2009). *Straff och personlig integritet*. Projektnummer 2009:100. Norrköping: Kriminalvården.

Carlshamre, S. (2016). *Philosophy of the Cultural Sciences*. [Preprint]. Stockholm: Filosofiska institutionen.

Clemmer, D. (1958). *The Prison Community*. New York, Chicago, San Francisco, Toronto, London: Holt, Rinehart and Winston.

Codd, H. (2007). "Prisoners' Families and Resettlement: A Critical Analysis". *The Howard Journal*. 46(3):255-263.

- Comfort, M. (2008). *Doing Time Together: Love and Family in the Shadow of the Prison*. Chicago, London: The University of Chicago Press.
- Crewe, B., Warr, J., Bennett, P., och Smith, A. (2014). "The emotional geography of prison life". *Theoretical Criminology*. 18(1):56-74.
- Crewe, B. (2011). "Depth, weight, tightness: Revisiting the pains of imprisonment". *Punishment & Society*. 13(5):509-529.
- Dixey, R., och Woodall, J. (2012). "The significance of 'the visit' in an English category-B prison: views from prisoners, prisoners' families and prison staff". *Community, Work & Family*. 15(1):29-47.
- Farrington, K. (1992). "The Modern Prison as Total Institution? Public Perception Versus Objective Reality". *Crime & Delinquency*. 38(1):6-26.
- Goffman, E. (2012). *Totala institutioner. Fyra essäer om anstaltslivets sociala villkor*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Holstein, J.A., och Gubrium, JF. (1995). *The active interview*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Hörnqvist, M. (2010). "Institutional order: Guiding repression through risk". I: *Risk, Power, and the State: After Foucault*. London: Routledge. 1-29(101-130).
- Karlsson, E. (2005). *Om fängelse med inriktning på öppna anstalter – en studie av straffrättsideologier i praktiken*. [Examensarbete 20 p]. Lund: Juridiska fakulteten.
- Lander, I. (2003). *Den flygande maran. En studie om åtta narkotikabrukande kvinnor i Stockholm*. Stockholm: Kriminologiska institutionen.
- Moran, D. (2013a). "Carceral geography and the spatialities of prison visiting: visitation, recidivism, and hyperincarceration". *Environment & Planning D: Society and Space*. 31:174-190.
- Moran, D. (2013b). "Between outside and inside? Prison visiting rooms as liminal carceral spaces". *GeoJournal*. 78:339-351.
- Nilsson, A. (2002). *Fånge i marginalen. Uppväxtvillkor, levnadsförhållanden och återfall i brott bland fångar*. Stockholm: Kriminologiska institutionen.
- Pierce, M. B. (2015). "Male Inmate Perceptions of the Visitation Experience: Suggestions on How Prisons Can Promote Inmate-Family Relationships". *The Prison Journal*. 95(3):370-396.

Shammas, V. L. (2014). "The pains of freedom: Assessing the ambiguity of Scandinavian penal exceptionalism on Norway's Prison Island". *Punishment & Society*. 16(1):104-123.

Sykes, G. (1958). *The Society of Captives. A Study of a Maximum Security Prison*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.

Söderberg Isaacs, E. (2013). "Pappas nya jobb". *En kvalitativ studie i de konsekvenser en partner till en fängelsedömd kan uppleva som ett resultat av ett fängelsestraff*. [Examensarbete 15 hp]. Stockholm: Kriminologiska institutionen.

Thomassen, B. (2009). "The Uses and Meanings of Liminality". *International Political Anthropology*. 2(1):5-27.

Thomsson, H. (2010). *Reflexiva intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Elektroniska källor

Kriminalvården (2016a). "Besök". Finns tillgänglig online på: <https://www.kriminalvarden.se/familj-och-vanner/besok/> (2016-02-25).

Kriminalvården. (2016b). "Restriktioner i häkte". Finns tillgänglig online på: <https://www.kriminalvarden.se/fangelse-frivard-och-hakte/hakte/restriktioner/> (2016-02-16).

Kriminalvården. (2016c). "Säkerhetsklassificering". Finns tillgänglig online på: <https://www.kriminalvarden.se/fangelse-frivard-och-hakte/fangelse/sakerhetsklass/> (2016-02-17).

Kriminalvården (2016d). "Kriminalvårdens uppdrag". Finns tillgänglig online på: <https://www.kriminalvarden.se/om-kriminalvarden/kriminalvardens-uppdrag/> (2016-06-01).